

Gunnar Andersson¹, Sinikka Neuhaus², Margareta Nilsson Lindström³ & Anders Persson⁴
Kontakt: anders.persson@soc.lu.se

Abstract:

Vetenskaplig och didaktisk reflektion över skolkulturer inom ämneslärarutbildningen

I det följande beskriver vi ett utvecklingsprojekt inom ämneslärarutbildningen Kristianstad/Lund i Sverige som syftar till att stärka lärarstudenternas vetenskapliga och didaktiska förmåga att reflektera över olika skolkulturer. Konkret utvecklas sammanhängande utbildningsinslag som löper genom hela ämneslärarutbildningen – en så kallad strimma - där vetenskaplig och didaktisk reflektion över skolkulturer knyts samman med lärarutbildningens olika kursdelar om skol- och utbildningsforskning, vetenskapliga metoder, uppsatsskrivande, allmän- och ämnesdidaktik, verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och examensarbete.

Skolans kultur förstår vi mot denna bakgrund som de kollektiva erfarenheter och vanemönster som utvecklats bland skolans olika aktörer om hur skolan ska hantera sin anpassning till sin omgivning och sin integration av aktörer inom skolan. Vi översätter dessa erfarenheter och vanemönster till tre starkt renodlade skolkulturer som kan beskrivas som tre olika slags sammanfogningar av och dominansförhållanden mellan tvång (t.ex. skolplikt och brist på alternativ till utbildning), karriär (t.ex. betyg) och kunskap (t.ex. bildning) i skolan men också i skolaktörernas egna erfarenheter. Starkt förenklat säger skolkultur dels något om hur skolor anpassar sig till sin omgivning med avseende på de centrala inslagen i skolans verksamhet - vilka här sammanfattas med orden tvång, karriär och kunskap – dels något om hur skolans aktörer är och bör vara internt integrerade i ljuset av dessa centrala inslag.

I detta projekt vill vi tillsammans med ämneslärarutbildningens studenter undersöka hur de kulturella symbolerna tvång, karriär och kunskap blandas i skolor som studenterna möter under sin verksamhetsförlagda utbildning. Betoningen kommer att ligga på hur dessa kulturella symboler definieras samt hur de sammanfogas i skolorna.

Undervisningsprojektet tar sin utgångspunkt i lärarstudentens erfarenheter av skolgång och personliga undran inför läraryrket och mötet med olika skolkulturer. Erfarenhet och personlig undran erkänns i projektet som en legitim drivkraft i såväl vetenskaplig som didaktisk reflektion och praktik. Metareflektionen över den erfarenhets- och nyfikenhetsdrivna reflektionen och praktiken kan ta hjälp av exempelvis frågor som dessa: Hur kan jag förstå min skolerfarenhet i mötet med skolkulturernas tvång, karriär och kunskap?; Hur kan jag förvandla denna reflekterade skolerfarenhet till en tillgång i vetenskaplig och didaktisk reflektion och praktik samt i min professionella utveckling som lärare?; och Hur kan jag bättre förstå de styrdokument som reglerar skolans verksamhet genom den vetenskapligt och didaktiskt reflekterade egna skolerfarenheten?

---

¹ Docent och universitetslektor i sociologi, Lunds universitet. Presentatör av abstractet på Nordiska lärarutbildningskonferensen 2014.

² Teol. dr. och chef för ämneslärarutbildningen Kristianstad/Lund. Presentatör av abstractet på Nordiska lärarutbildningskonferensen 2014.

³ Universitetslektor i sociologi, Lunds universitet.

⁴ Professor i sociologi respektive utbildningsvetenskap, Lunds universitet. Presentatör av abstractet på Nordiska lärarutbildningskonferensen 2014.

Konkret uppläggning av skolkulturprojektet

Projektet syftar till att skapa en strimma genom ämneslärarutbildningen som binder samman utbildningsvetenskaplig forskning, VFU, allmädidaktik och ämnesdidaktik. Vi föreställer oss följande konkreta uppläggning av undervisningsprojektet:

Första terminen: Introduktion av projektet i form av 1-2 föreläsningar för samtliga nybörjarstudenter.

Andra terminen: 2-3 undervisningstillfällen om skolkulturer i den kurs som handlar om samhällets förändring, skolsystemet och ämneslärarprofessionen inom ämneslärarutbildningens så kallade utbildningsvetenskapliga kärna.

Senare terminer: Skolkulturprojektet kopplas till de utbildningsvetenskapliga kurserna⁵. Utifrån observation av skolkulturer under studenternas VFU konkretiseras och problematiseras skolkultur i uppföljande seminarier. (Totalt 10 undervisningstillfällen.)

Senare terminer: Studenterna genomför undersökningsuppgift om ämnesdidaktik och skolkulturer, vilken utvecklas tillsammans med didaktiker inom respektive ämne. Viss undervisning om vetenskaplig metod kan behövas i anslutning till undersökningsuppgiften. Uppgiften redovisas i forskningsrapport som seminariebehandlas. (Totalt tio undervisningstillfällen.)

Avslutande termin: Möjlighet för studenter att skriva examensarbete med skolkulturell tematik. (Resursåtgången varierar med studenternas val av ämnen för examensarbetet.)

I samband med att skolkulturprojektet startar genomförs en kompetensutveckling med lärare inom ämneslärarutbildningen.

Skolkulturprojektet är på planeringsstadiet och vi vill diskutera dess innehåll och eventuella erfarenheter av liknade projekt med kollegor från andra lärarutbildningar.

***

---

⁵ Följande kurser berörs: Undervisningsämnen, mål, innehåll och arbetssätt, Mångfald, rättvisa och stöd till lärande, Bedömning av kunskaper och betygssättning, Sociala relationer, konflikthantering och pedagogiskt ledarskap, Utvärdering och utvecklingsarbete, Utbildningsvetenskapliga perspektiv och forskningsansatser.